

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

Пономаренко О.В.
(ініціали та прізвище)

202

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Сучасні методики навчання читання та письму
підготовки здобувачів магістрського рівня
денної та заочної форм здобуття освіти
освітньо-професійна програма Логопедія
спеціалізації / предметної спеціальності 016.01 Логопедія
спеціальності 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: Соха Н. В. ст. викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

Завідувач
(підпис) Н.В. Заверико
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Гарант
(підпис) Кучерак І.В.
(ініціали, прізвище)

2024 рік

Викладач: Соха Наталія Володимирівна

Кафедра: соціальної педагогіки та спеціальної освіти (факультет СПП ЗНУ, корпус 8, вул. Гоголя, 118, ауд. 219) E-mail кафедри: socialped@ukr.net

Телефон: 228-76-45 (кафедра)

E-mail: nsokha031@gmail.com

Інші засоби зв'язку: Viber, – 073-417-3445

Telegram – 050-613-86-02

1. Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Сучасні методики навчання читання та письма» є ознайомлення студентів з сучасними методиками навчання читання та письма та засвоєння студентами знань про наукові засади та методики навчання читання дітей із мовленнєвими порушеннями..

Завдання курсу:

1. Ознайомлення студентів з теоретичними основами навчання дітей читання та письма.
2. Формування уявлення про сучасні методики навчання читання та письма дітей передшкільного й молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення.
3. Вироблення у студентів навичок вибору методів навчання та визначення можливих проблем, які можуть виникнути у дітей під час формування навичок читання та письма.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	вибіркова	
Семестр	3-й	3-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	6 год.
Практичні заняття	14 год.	6 год.
Самостійна робота	62 год.	78 год.
Консультації	За розкладом	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16310	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності / Результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<p>Компетентності:</p> <p>ЗК-3. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, зокрема з порушенням мовленнєвого розвитку.</p> <p>СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК-12. Здатність до формування й розвитку соціокультурного середовища, сприятливого для осіб з особливими освітніми потребами, в т.ч. і з порушенням мовленнєвого розвитку.</p> <p>Результати навчання:</p> <p>РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.</p> <p>РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, в т.ч. з порушеннями мовленнєвого розвитку генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.</p> <p>РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.</p> <p>РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.</p>	<p>- словесні: лекційні методи(лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Canva, Word Art, Jamboard, Mentimeter, PowerPoint – Презентація) тощо);</p> <p>- діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії, інтелектуальні розминки, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.);</p> <p>- проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук);</p> <p>- дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру);</p> <p>- самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.</p>	<p>- тестування;</p> <p>- усні та письмові опитування;</p> <p>- перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, реферати, тощо);</p> <p>- перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання;</p> <p>- перевірка творчих робіт.</p>

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Наукові засади методики навчання читання та письма

Тема 1. Історичний огляд методів навчання та письма. Буквоскладальний синтетичний метод. Складовий синтетичний метод. Звуковий аналітичний метод. Звуковий синтетичний метод. Звуковий аналітико-синтетичний метод. Метод цілих слів.

Тема 2. Психофізіологічні механізми процесу читання. Операції процесу читання. Етапи формування навички читання. Психофізіологічні основи порушення процесів читання та письма. Алексія та Агравія. Дислексія та Дисграфія.

Змістовий модуль 2

Теоретичні основи навчання читання дітей дошкільного віку із порушенням мовлення

Тема 3. Основним завданням педагогічної роботи з дітьми, які мають труднощі у навчанні читання та письма. Формування базових знань про мову та цілеспрямована підготовка до навчання грамоти. Звуковий аналіз та синтез.

Тема 4. Визначення ступеня готовності дитини до опанування читання та письма. Труднощі та помилки, які зустрічаються у дітей з порушеннями мовлення при навчанні читання та письма. Фонетико-фонематичний розвиток дошкільника, становлення лексико-граматичної сторони мовлення.

Змістовий модуль 3

Сучасні методики навчання читання дітей дошкільного віку

Тема 5. Методика навчання читання М. Монтесорі. Основні принципи методу. Методика Глена Домана. Раннє навчання читання. Основні принципи методу. Основні відмінності методики від загальноприйнятої.

Тема 6. Навчання читання за методикою Миколи Зайцева. Комплекс оригінальних методичних прийомів технологій М. Зайцева. Концептуальні засади методики. Психофізіологічні засади технологій М. Зайцева. Основні положення методики Л. Шелестової «Розвивальне читання» та її основні положення. Етапи навчання читання за методикою Л. Шелестової.

Тема 7. Методика глобального читання Тан-Содерберга. Принципи застосування методики ТАН – Содерберг. Складання ТАН-історії. Етапи роботи з ТАН-історією. ТАН-вправи з глобального читання. Аналітико-синтетичний метод навчання читання та її основні принципи.

Змістовий модуль 4

Розвиток письма та читання у дітей: практичні рекомендації та ігри для занять

Тема 8. Стратегії та практичні інструменти для ефективного розвитку письма та читання у дітей. Ефективні інструменти та стратегії для підтримки батьків та педагогів у розвитку письма та читання у дітей на ранніх етапах їх розвитку. Ігри та активності, які сприяють розвитку письма та читання в дітей.

Тема 9. Мнемотехнічні прийоми для ефективного запам'ятовування літер та звуків. Вправи на подолання Дислексії та Дисграфії.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Наукові засади методики навчання читанню та письму	15		2	2			11		5	10	15
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи навчання читанню дітей дошкільного віку із порушенням мовлення	15		4	4			7		5	10	15
Змістовий модуль 3. Сучасні методики навчання читанню дітей дошкільного віку	15		4	4			7		5	10	15
Змістовий модуль 4. Розвиток письма та читання у дітей: практичні рекомендації та ігри для занять	15		4	4			7				
Усього за змістові модулі	60		14	14			32		20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30								20	20	40
Загалом			90							100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Навчання читанню дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення : навч.-метод. посіб. / автор-уклад. А. О. Цибулько. Умань : УДПУ ім. П. Тичини, Візаві, 2023. 318 с.

Допоміжна:

1. Шелестова Л. В. Вчимося читати : навч.-розв. посіб. для дітей 4-6 років. Частина 1. Київ : Фенікс, 2016. 272 с.

2. Карпенко О. Методика роботи з дитячою книжкою та виразне читання : методичні матеріали до семінарських занять та самостійної роботи. Дрогобич : Посвіт, 2023. 88 с.

Інформаційні ресурси:

1. Рібцун Ю. В. До питання варіативного формування навичок читання у дошкільників із вадами мовленнєвого розвитку. *Особистість у єдиному освітньому просторі* : зб. наук. тез IV Міжнар. Форуму, 11-26 квіт. 2013 р. Вип. № 2 (12). 2013. С. URL: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip12.html

2. Товкач І. Теоретичні аспекти проблеми розвитку читання дітей старшого дошкільного віку. *Інноваційні технології в дошкільній освіті*, 2021. С. 242-245

3. Шелестова Л. Літера, склад, слово, або як навчати дошкільників читання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, № 3, 2021. С. 18-22 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724827/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202.pdf>

4.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Обов'язковим є відвідування усіх лекційних та практичних занять. Пропуски можливі лише з поважної причини. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Накопичення відпрацювань неприпустиме! Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання завдань самостійної роботи згідно з Методичними рекомендаціями до самостійної роботи з дисципліни та консультації викладача.

Студент повинен якісно і своєчасно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі, в обговоренні питань під час лекційних та практичних занять, у всіх видах контролю (поточний, за розділами, підсумковий). Різні форми роботи на практичних заняттях (індивідуальна, в парах, в мікрогрупах, групах) над вирішенням завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал, розвинути навички роботи в команді. Протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістових модулів та виступити з презентацією чи інформуванням додатково (оцінюється окремо).

В умовах дистанційного навчання під час лекційних та практичних занять з використанням платформ для проведення відеоконференцій (ZOOM або інші платформи) камери у всіх учасників освітнього процесу мають бути ввімкнені **обов'язково!** Під час відеоконференцій студенти ідентифікують себе своїм справжнім ім'ям та прізвищем, які написано українською мовою.

Політика академічної доброчесності

Кожен студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, напр., UniCheck, Strikeplagiarism або інші. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: списування, копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора); вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях (фабрикація); свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень (фальсифікація).

Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та

подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:
електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR:
<https://www.jstor.org/>
наукометрична база Scopus: <https://www.scopus.com>;
наукометрична база Web of Science: <https://apps.webofknowledge.com>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. *Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.* Адреси типу user123@gmail.com не приймаються!

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

За наявності сертифікату (свідоцтва, програми тощо) про проходження онлайн-курсу, тренінгу, вебінару, курсу підвищення кваліфікації та ін. з тематики (однієї з тем, змістового модуля) навчальної дисципліни залежно від кількості прослуханих годин (здобутих кредитів) здобувачу може бути нараховано до 30 балів. Дотичність тематики, відповідність досягнутих результатів навчання та кількість додаткових балів визначається викладачем. Документи, що підтверджують участь здобувача у відповідних заходах, мають бути подані викладачу до початку сесії.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального

плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:
<http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>